

Софронів О.О.*

ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Проаналізувавши основні напрямки державної політики із забезпечення національної безпеки України [2], можна дійти висновку, що військово-технічне співробітництво (ВТС) є не тільки однією зі специфічних галузей діяльності, а й однією із найбільш чутливих сфер зовнішньоекономічної політики держави. Це особливо важливо за сучасних особливостей геополітичного та геостратегічного положення України, які об'єктивно передбачають могутній вплив на неї як традиційних, так і нових конкурентів в економічній, військовій, соціально-політичній та інформаційній сферах національної безпеки. За таких умов, визначаючи значення ВТС у загальній системі забезпечення національної безпеки України, необхідно виходити з таких об'єктивних міркувань:

по-перше, система ВТС виступає, передусім, інструментом зовнішньої політики держави, що забезпечує її присутність в певній країні та регіоні, забезпечуючи формування партнерських відносин і регіонального балансу сил;

по-друге, його розгляд лише з комерційної точки зору стає недоцільним, оскільки чинник комерційної вигоди – це явище вторинне порівняно з довготривалим ефектом від такого співробітництва;

по-третє, в процесі його здійснення пріоритет має надаватися інтересам держави та геополітичному розвитку ВТС на регіональному або субрегіональному рівнях;

по-четверте, його розвиток з іноземними державами має сприяти підтримці власного товаровиробника та стимулювати розвиток науково-технічного прогресу в державі;

по-п'яте, за реальних умов воно виступає як вискоєфективний механізм, а іноді й засіб забезпечення інтересів України в окремих регіонах світу [3].

Отже, враховуючи наведене вище, ВТС має важливе значення для України, оскільки результати його здійснення, із урахуванням конкретних історичних внутрішніх обставин і зовнішніх чинників, формуються також політичні цілі та завдання держави щодо забезпечення національної безпеки держави.

Метою ВТС України з іноземними державами є забезпечення національних інтересів і безпеки, оснащення Збройних Сил та інших військових формувань України сучасним озброєнням і військовою технікою, товарами військового призначення, розвиток експортного потенціалу ОПК, підвищення науково-технічного та технологічного потенціалу оборонної галузі України.

Цілями ВТС є, зокрема, у воєнно-політичній, воєнно-економічній, військово-технічній сферах:

завоювання (утримання) та закріплення політичного лідерства в окремих регіонах світу та країнах;

забезпечення можливості через ВТС впливати на політичний, економічний і воєнний стан на глобальному та регіональному рівнях, а в Україні – забезпечення, балансування

* ад'юнкт Воєнно-дипломатичної академії
Науковий керівник: проф. Ягупов В.В.

розвитку бойового потенціалу Збройних Сил України на базі науково-технологічних досягнень у національному ОПК і використання науково-технологічних досліджень іноземних держав у власних інтересах;

отримання валютних коштів для державних потреб, підвищення конкурентоспроможності військової продукції України на світових ринках озброєнь.

У внутрішній політиці – це забезпечення економічного розвитку ОПК, інститутів, організацій оборонної галузі; сприяння стабільності економічного та соціально-політичного розвитку українського суспільства [4].

Крім того, згідно з Указом Президента України № 422/99р до ВТС належать такі види діяльності:

інформаційний обмін;

укладання міжнародних договорів України та зовнішньоекономічних договорів (контрактів) щодо експорту-імпорту товарів військового призначення (ТВП) та товарів подвійного використання (ТПВ), а також надання спеціальних послуг;

експорт та імпорт товарів військового призначення, у тому числі консультаційних, маркетингових, посередницьких та інших видів послуг;

наукова, науково-технічна, науково-виробнича, навчальна та інша кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності;

організація і проведення виставок, конкурсів, торгів, конференцій, симпозіумів, семінарів та інших подібних заходів щодо ТВП;

співробітництво з міжнародними організаціями у сфері ВТС;

інші види діяльності у цій сфері, які не суперечать законодавству України та нормам міжнародного права [5].

Державне регулювання діяльності ВТС здійснюється шляхом:

а) визначення його напрямів відповідно до політичних та економічних інтересів України;

б) встановлення заборони і обмежень на експортно-імпортні операції щодо ТВП з метою забезпечення безпеки й оборони, економічної стабільності, захисту внутрішнього ринку, збереження і зміцнення позицій України політичного і економічного характеру, додержання міжнародних зобов'язань про скорочення і ліквідацію озброєнь, про нерозповсюдження зброї масового ураження;

в) недопущення до участі у ВТС підприємств, установ, організацій, якщо вони у випадках, передбачених законодавством, не мають спеціальних повноважень і дозволів чи висновків і не зареєстровані в установленому порядку у відповідних державних органах;

г) визначення випадків страхування експортних операцій щодо товарів військового призначення, а також кредитів, наданих українськими та міжнародними банками, банками іноземних держав чи за участю іноземного капіталу, спеціалізованими страховими акціонерними товариствами, контрольний пакет акцій яких належить державі.

Спектр діяльності у сфері ВТС охоплює як значну кількість центральних органів виконавчої влади (учасники ВТС), так і значну кількість суб'єктів ВТС, які отримали повноваження на здійснення зовнішньоекономічної діяльності з ТВП та ТПВ. Кожний із учасників виконує певні властиві тільки йому завдання, які у сукупності складають відповідну складну систему ВТС держави. При виконанні завдань, суб'єктам і учасникам ВТС приходиться вступати у відносини як між собою, так і з представниками іноземних держав, а саме представляти інтереси України в міждержавних стосунках. Зазначена діяльність вимагає від них певних скоординованих дій.

Активізація міжнародної діяльності у сфері контролю над озброєннями та роззброєнням, протидія терористичній загрозі, а також розвиток і поширення двосторонніх і

багатосторонніх заходів зміцнення довіри та безпеки в сучасних умовах загальної глобалізації починають відігравати все більшу роль у дотриманні міжнародної безпеки, а також викликають все більшу зацікавленість у спеціальних відомствах провідних країн світу [7].

Таким чином, можна зробити висновок, що розвиток ВТС з іншими державами є одним із актуальних завдань будь-якої розвинутої країни. У сучасних умовах міжнародне ВТС України з іноземними державами набуває пріоритетності розгляду в системі забезпечення національної безпеки і оборони України.

Література

1. Конституція України / Відомості Верховної Ради. - 1996.- № 30. -141с.
2. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 року № 964-IV / Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – ст. 351.
3. Невідома Н., Державне регулювання діяльності у сфері військово-технічного співробітництва України з іноземними державами./ Збірник наукових праць УАДУ при Президентові України, випуск 2, частина IV. - 2003.
4. Указ Президента України від 27 серпня 2003 року № 913/2003 «Про Концепцію військово-технічного співробітництва України з іноземними державами на період до 2010 року» / Офіційний вісник України. – 2003. – № 35. – 82 с.
5. Указ Президента України від 21 квітня 1999 року № 422/99 «Про заходи щодо вдосконалення військово-технічного співробітництва України з іноземними державами». / Офіційний вісник України. – 1999. – № 16. –24с.
6. Офіційний електронний сайт Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння www.defense-ua.com
7. Офіційний електронний сайт Українського Центру економічних і політичних досліджень імені О.Разумкова www.ucerps.com.ua